

Avalik konsultatsioon

EKP juhendite kohta, mis käsitlevad sisemise kapitali ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsesse (ICAAP ja ILAAP)

Korduma kippuvad küsimused

1 Mis on ICAAP ja ILAAP?

Kokkuvõtlikult öeldes on sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi (ICAAP) ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi (ILAAP) näol tegu protsesside ja menetlustega, mida krediidasutused kasutavad oma kapitali- ja likviidsustaseme juhtimiseks, et tagada nii kapitali kui ka likviidsuse pidev piisavus. Kapitalinõuete direktiivi artiklis 73 nähakse ette, et krediidasutused ja investeerimisühingud peavad kehtestama põhjalikud, tõhusad ja kõikehõlmavad strateegiad ja protsessid, et hinnata ja säilitada pidevalt sisemise kapitali kogusumma, liigid ja koosseis komponentide lõikes, mida nad peavad piisavaks, et katta neile avanevate või avaneda võivate riskide laadi ja taset. Vastavad nõuded ILAAPi kohta on sätestatud kapitalinõuete direktiivi artiklis 86.

Seega peavad krediidasutused ICAAPi/ILAAPi raames hindama ja kvantifitseerima ning hõlmama ja juhtima kõiki riske, mis võivad nende kapitali/likviidsust oluliselt mõjutada. Ühtlasi peavad nad tagama oma kapitali/likviidsuse adekvaatsuse keskpika aja jooksul terviklikust perspektiivist.

ICAAP ja ILAAP on krediidasutuste riskijuhtimises otsustava tähtsusega ning EKP eeldab, et mõlemad protsessid viiakse läbi kaalutletult ja konservatiivselt. EKP on seisukohal, et põhjalikud, tõhusad ja kõikehõlmavad ICAAPid ja ILAAPid sisaldavad selget hinnangut kapitali ja likviidsusega seotud riskidele ning hästi struktureeritud riskiohje- ja riskikäsitluse menetlusi, mis põhinevad korralikult läbi mõeldud põhjalikel riskistrateegiatel. Viimased omakorda väljenduvad tõhusa riskipiirangute süsteemina.

Mööndakse, et korralik ILAAP ja ICAAP vähendavad krediidasutuse ja tema järelevalveasutuse ebakindlust krediidasutust ohustavate (võimalike) riskide suhtes ning annavad järelevalveasutusele suurema kindlustunde, et krediidasutus suudab oma tegevust jätkata, säilitades piisava kapitaliseerituse, küllaldased likviidsuspuhvrid ja stabiilse rahastamise ning juhtides tõhusalt oma riske.

2 Mis on nende EKP juhendite eesmärk?

Kogemused, mis ühtne järelevalvemehhanism on saanud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi (SREP) käigus lõpule viidud kahe ICAAPi ja ILAAPi hindamistsükli raames, näitavad, et on veel mitmeid valdkondi, kus pangad peavad tegema jõupingutusi, ning asjakohase ICAAPi ja ILAAPi väljatöötamiseks kulub aega. ICAAPi ja ILAAPi käsitlevate juhendite eesmärk on tagada läbipaistvus, selgitades avalikult EKP arusaama kapitalinõuete direktiivi artiklites 73 ja 86 sätestatud nõuetest. Juhenditega soovitakse aidata krediitiasutustel tõhustada oma ICAAPi ja ILAAPi ning edendada heade tavade kasutamist EKP ootusi põhjalikumalt selgitades, saavutades seeläbi järjepidevama ja tõhusama järelevalve.

3 Milline on juhendite õiguslik olemus – kas need on õiguslikult siduvad?

Juhendid ei ole õiguslikult siduvad. Nende eesmärk ei ole asendada kehtivaid regulatiivseid norme. Juhendid sisaldavad siiski seitset põhimõtet, mis on välja töötatud kapitalinõuete direktiivi ICAAPi ja ILAAPi käsitlevate sätete alusel ning mida võetakse muu hulgas arvesse SREPi käigus iga krediitiasutuse ICAAPi ja ILAAPi hindamisel. Kõnealused põhimõtted on siiski vaid lähtekohaks krediitiasutustega peetavas järelevalvealases dialoogis.

Kuna juhendites järgitakse printsipiipõhist lähenemisviisi ning keskendutakse mõnede järelevalve seisukohast olulistele põhiaspektidele, ei anta neis terviklikke suuniseid kõigi usaldusväärse ICAAPi ja ILAAPi jaoks vajalike aspektide kohta. ICAAPi ja ILAAPi näol on tegu eeskätt asutusesiseste protsessidega, mis on iga krediitiasutuse jaoks asjakohasel viisil kohandatud. Iga krediitiasutus vastutab selle eest, et viidaks läbi tema asjaolude seisukohalt adekvaatsed ICAAP ja ILAAP. EKP hindab iga krediitiasutuse ICAAPi ja ILAAPi eraldi.

4 Kuidas on juhendite praegune versioon seotud varasemate asjakohaste väljaannete ja suunistega?

2016. aasta jaanuaris avaldas Euroopa Keskpank järelevalvenõukogu esimehe Danièle Nouy kirja pangandussektorile („Supervisory expectations on ICAAP and ILAAP and harmonised information collection on ICAAP and ILAAP”).¹ Selle kirja lisas C („Harmonised collection of information on ICAAP and ILAAP”) anti krediitiasutustele juhiseid ICAAPi ja ILAAPi puudutava teabe kohta, mida neil soovitati 2016. aastal esitada. Asjaomane lisa asendati dokumendiga „Technical implementation of the EBA Guidelines on ICAAP and ILAAP information collection for SREP purposes”, mis saadeti krediitiasutustele 21. veebruaril 2017.

¹ Kiri „Supervisory expectations on ICAAP and ILAAP and harmonised information collection on ICAAP and ILAAP”.

Danièle Nouy 2016. aasta kirja lisades A ja B („Supervisory expectations on ICAAP” ja „Supervisory expectations on ILAAP”) avaldas EKP oma üldised seisukohad nende oluliste protsesside kohta. Tegu oli esimese tähtsa sammuga lähenemise suunas nendes valdkondades, pidades silmas EKP laiemat eesmärki seada euroalal sisse ühtlustatud ja tõhus järelevalve.

2016. ja 2017. aastal saadud järelevalvekogemused näitasid siiski, et pangad peavad tegema jõupingutusi veel paljudes valdkondades ning asjakohase ICAAPi ja ILAAPi väljatöötamiseks kulub aega.

5 Millised on järgmised sammud ICAAPi ja ILAAPi juhendite töhestamisel?

2017. aastal algatas EKP mitmeaastase projekti, mille eesmärk on toetada edusamme ning välja töötada olulistele krediitiasutustele mõeldud terviklikud juhendid ICAAPi ja ILAAPi kohta.²

Selle tegevuskava raames vaatas EKP läbi ICAAPi ja ILAAPiga seotud ootused, mis koostati 2016. aastal. 2017. aasta veebruaris avaldati ICAAPi ja ILAAPi käsitlevad juhendid³ mitteametlikuks märkuste esitamiseks, et saaks välja töötada järelevalvealaste ootuste stabiilsema kogumi ja EKP järgitava praktika. EKP vaatas pankade esitatud märkused põhjalikult läbi ning on kõigi sidusrühmadega konsulteerides ajakohastanud mõlemat juhendit, mis on nüüd avaliku konsultatsiooni eesmärgil avaldatud. Pärast konsultatsiooni lõppu avaldatakse juhendite lõplikud versioonid 2018. aasta teisel poolel EKP veebilehel. Alates 2019. aastast hakkavad need asendama 2016. aastal avaldatud dokumenti ICAAPi ja ILAAPiga seotud ootuste kohta.

6 Kuna ICAAPi ja ILAAPi käsitlevaid väljaandeid on rohkem kui üks, siis millist dokumenti peaksid pangad järgima?

Olulised krediitiasutused peaksid praegu lähtuma järelevalvealastest ootustest, mis on sätestatud 2016. aasta jaanuaris avaldatud dokumentides „Supervisory expectations on ICAAP” ja „Supervisory expectations on ILAAP”. Nad peaksid esitama 2018. aasta 30. aprilliks asjakohased dokumendid kooskõlas dokumendiga „Technical implementation of the EBA Guidelines on ICAAP and ILAAP information collected for SREP purposes”⁴, mis saadeti krediitiasutustele 2017. aasta veebruaris. See tähendab, et pangad ei pea oma 2018. aasta ICAAPides ja ILAAPides arvesse võtma praegu avaliku konsultatsiooni raames avaldatud EKP juhendeid ICAAPi ja ILAAPi kohta. Alates 2019. aastast aga soovitatakse

² Vt Danièle Nouy 2017. aasta 20. veebruari [kiri](#), mis on suunatud oluliste krediitiasutuste juhtkondadele ning milles käsitletakse mitmeaastast tegevuskava seoses SSMi juhenditega ICAAPi ja ILAAPi kohta.

³ *Ibid.*

⁴ Vt „[Suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi eesmärgil sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi raames kogutava teabe kohta](#)”.

krediidiasutustel neis juhendites sõnastatud järelevalveootusi arvesse võtta ning EKP järelevalveeksperdid lähtuvad neist krediidiasutuste tehtud ICAAPide ja ILAAPide hindamisel.

7 Kas pangad peaksid ootama oma ICAAPi ja ILAAPi kohandamisega seni, kuni avaldatakse juhendite lõplikud versioonid?

Kui olulised krediidiasutused otsustavad järgida juhendites sisalduvaid järelevalvealaseid ootusi, võib neil oma ICAAPi ja ILAAPi muutmiseks kuluda aega. Pankadel soovitatakse tegeleda oma ICAAPis ja ILAAPis esinevate puudujääkide ja nõrkustega esimesel võimalusel ning tihedas dialoogis oma asjaomase järelevalverühmaga.

8 Kuidas on pangad ja pangandussektori esindajad kaasa aidanud juhendites sõnastatud põhimõtete kujundamisele?

Üldjoontes osales pangandussektor väga aktiivselt mitteametlikus märkuste esitamises, mis toimus 2017. aasta kevadel. Kokku esitati ligikaudu 400 märkust, mida EKP analüüsis ja arutas. Pangandussektor ei väljendanud põhimõttelist vastuseisu juhendites sätestatule, kuid sooviti täiendavaid selgitusi – eelkõige normatiivse ja majandusliku perspektiivi kohta ning nende vastastikuse täiendavuse kohta. Neid aspekte on lähemalt selgitatud juhendite kolmandas põhimõttes: panku kutsutakse hindama, kuidas nad täidavad (muu hulgas ka stressiolukorras) regulatiivseid ja järelevalvealaseid kapitali- ja likviidsusnõudeid (normatiivne perspektiiv), ning juhtima majanduslikust perspektiivist oma kapitali- ja likviidsuspositsiooni tagamaks, et riskid on sisemiste kapitali- ja likviidsuspuhvritega küllaldaselt kaetud (majanduslik perspektiiv). Juhendites on kasutusele võetud ka ICAAPi ja ILAAPi struktuuri mõiste, milles selgitatakse EKP ootusi seoses ICAAPi ja ILAAPi eri elementide omavahelise koostoimega ning ICAAPi ja ILAAPi lõimimisega krediidiasutuse üldisesse juhtimisraamistikku.

9 Kuidas on juhendid seotud riikide õigusaktide ning muude asjakohaste sätete ja suunistega? Mida peaksid pangad järgima?

Kapitalinõuete direktiivi artiklite 73 ja 86 näol on tegu minimaalse ühtlustamise sätetega ning seetõttu on liikmesriigid neid oma õigusesse üle võtnud erineval viisil. See tähendab, et ka krediidiasutuste järgitavad tavad on jätkuvalt väga ebaühtlased.

Näiteks esineb euroala riikide lõikes järelevalvealaseid ja regulatiivseid erinevusi selles, milline on ICAAPi ja ILAAPi üldine roll järelevalvepõhimõtetes, samuti selles, millist rolli täidavad ICAAPi ja ILAAPi majanduslik ja regulatiivne perspektiiv. EKP peab siiski kohtlema kõigi osalevate liikmesriikide krediidiasutusi võrdselt, võttes

ühtlasi arvesse, et ICAAPi ja ILAAPi näol on tegu pangasiseste menetlustega ning et riigid on kehtestanud ICAAPi ja ILAAPi kohta oma eeskirju.

Seepärast on EKP koos riiklike pädevate asutustega välja töötanud ICAAPi ja ILAAPiga seotud põhimõtted ja järelevalveootused, milles kirjeldatakse üksikasjalikumalt, kuidas SSMi järelevalveasutused praegu kehtivaid määruseid ja EBA suuniseid kohaldavad. Need põhimõtted ja ootused ei piira riigisisese õiguse kohaldamist ning on kooskõlas EBA suunistega. EKP üks olulisi eesmärke on siiski *tagada kõrged järelevalvestandardid*.⁵ Alates 2016. aastast, mil koostati ICAAPi ja ILAAPiga seotud ootused, on EKP ja riiklikud pädevad asutused teinud tihedat koostööd, et välja töötada ICAAPi ja ILAAPi ühised hindamistavad ja -standardid. Koostöö abil soovitakse tagada, et hõlmatud on kõik riigispetsiifilised aspektid ning kõigis euroala riikides käsitletakse kõiki sisemise kapitali ja likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsesse ühtsel viisil.

Krediidiasutustel soovitatakse lisaks ICAAPi ja ILAAPi juhenditele ning Euroopa Liidu ja riikide asjakohastele õigusaktidele arvesse võtta ka teisi ICAAPi ja ILAAPi seisukohalt olulisi väljaandeid, mille on koostanud Euroopa Pangandusjärelevalve ning sellised rahvusvahelised foorumid nagu Baseli pangajärelevalve komitee ja finantsstabiilsuse nõukogu. Ühtlasi peaksid krediidiasutused arvesse võtma kõiki neile suunatud ICAAPi ja ILAAPiga seotud soovitusi, mis tulenevad näiteks SREPist ning on muu hulgas seotud usaldusväärse juhtimise, riskijuhtimise ja kontrollimeetmetega.

10 Kuidas motiveerib EKP panku ICAAPi ja ILAAPi juhendeid arvesse võtma?

Siinkohal tuleb märkida, et juhendid ei ole krediidiasutuste jaoks siduvad. Kuna aga ICAAPi ja ILAAPi peetakse krediidiasutuse talitluspidevuse seisukohalt väga oluliseks, eraldab EKP märkimisväärse hulga järelevalveressursse ICAAPide ja ILAAPide hindamiseks (näiteks SREPi raames). Kui ühised järelevalverühmad tuvastavad nõrkusi või puudujääke, arutatakse neid konkreetse krediidiasutusega ning kaalutakse järelevalvemeetmete võtmist puudujääkide kõrvaldamiseks.

11 ICAAP ja ILAAP on pangasisesed menetlused. Miks EKP oma juhendite avaldamisega nendesse protsessidesse sekkub?

ICAAPi ja ILAAPi näol on tõepoolest tegu eeskätt siseprotsessiga ning iga krediidiasutus ise vastutab nende proportsionaalse ja usaldusväärse rakendamise eest. Samuti on iga panga huvides tunda oma riske ja neid tõhusalt juhtida, et tagada tegevuse jätkumine. Samamoodi peaksid pangad olema igati huvitatud oma kapitali ja likviidsuse tõhusast jaotamisest, kuna see võimaldab neil oma riski ja

⁵ Vt Danièle Nouy 2015. aasta 27. jaanuari [kiri](#), mis on suunatud oluliste krediidiasutuste juhtkondadele ning milles käsitletakse lähenemisi SSMi riikides kasutusel olevatele järelevalveprotsessidele ja -tavadele.

tootluse profiili pikemas perspektiivis optimeerida. Selleks et aidata pankadel seda teha ja neid selleks motiveerida, on vajalik, et EKP osaleb – teatud määral – pankade kavade ja ambitsioonide suunamisel. Seepärast on EKP lisanud nimetatud valdkonna ka oma 2017. ja 2018. aasta järelevalveprioriteetide hulka. ICAAP ja ILAAP on krediitiasutuste ja järelevalveasutuste jaoks üks olulisemaid riskijuhtimise elemente. Üksnes usaldusväärse kapitali- ja likviidsusjuhtimise abil suudetakse tagada elujõuline ja stabiilne finantssektor.

EKP esitab pankadele üldised soovituslikud põhimõtted ja suunised, jättes neile täieliku paindlikkuse, aga ka tervikliku vastutuse ICAAPi ja ILAAPi rakendamise eest viisil, mis on pankade enda asjaolusid (tegevuse laad, ulatus ja keerukus) arvestades küllaldane. Juhendites kirjeldatakse pankadele selgelt ja arusaadavalt, mida EKP võtab arvesse iga panga ICAAPi ja ILAAPi hindamisel.